



Cyflwyniad i CPCC i aelodau'r Senedd

Pwy ydym ni a beth rydyn ni'n ei wneud

Cysylltu tystiolaeth â gwneud penderfyniadau i wella polisi a gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru

Mae Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru yn sefydliad brocera gwybodaeth annibynnol blaenllaw sy'n cysylltu llunwyr polisi â thystiolaeth i wella gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Fe'i lleolir ym Mhrifysgol Caerdydd ac rydyn ni'n pontio'r bwch rhwng ymchwil a gwneud penderfyniadau drwy sicrhau bod arbenigedd a thystiolaeth drylwyr ar gael, yn berthnasol ac y gellir ei gweithredu i lunwyr polisi, ymarferwyr ac arweinwyr gwasanaethau cyhoeddus ledled Cymru.

Ein gweledigaeth

Cymru lle mae ymarfer cyhoeddus a pholisïau'n cael eu llunio'n gyson ar sail y dystiolaeth a'r wybodaeth orau sydd ar gael, gan arwain at wasanaethau cyhoeddus sy'n fwy effeithiol, teg ac ymatebol.

Ein cenhadaeth

NODI

Rydyn ni'n gweithio ar y cyd â'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau ar lefelau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol i'w helpu i nodi eu heriau polisi mwyaf difrifol a llunio cyfleoedd ystyrlon er mwyn creu atebion sy'n seiliedig ar dystiolaeth.

YMGYNNULL

Rydyn ni'n dadansoddi ac yn cyfodod ymchwil o safon uchel mewn modd amserol ac rydyn ni'n dwyn ynghyd arbenigwyr yn y DU ac yn fyd-eang i wella penderfyniadau polisi, a'r broses o'u rhoi ar waith.

DATBLYGU

Rydyn ni'n ehangu gwybodaeth ym maes polisi sy'n seiliedig ar dystiolaeth drwy rannu'r hyn rydyn ni'n ei ddysgu, gwerthuso

effaith, a chyfrannu at gronfa wybodaeth gynyddol o'r hyn sy'n gweithio'n ymarferol.

Rydyn ni wedi cynnal mwy na 220 o brosiectau ar gyfer llunwyr polisi Cymru, wedi sefydlu perthynas â rhwydwaith byd-eang o ymchwilwyr ac arbenigwyr polisi blaenllaw, ac wedi datblygu dull arobryn o ddefnyddio tystiolaeth.

Ymchwil ac effaith

Mae ein holl waith i lunwyr polisïau yng Nghymru wedi'i seilio ar ymchwil academiaidd sy'n arwain y sector ar yr hyn sy'n pontio'r bwch rhwng ymchwil a llunio polisïau.

O ganlyniad, mae llywodraethau ledled y byd yn aml yn ymgynghori â ni, ac yn awyddus i efelychu'r model rydyn ni wedi'i greu.



Nodi



Ymgynnull



Datblygu

Ein gwaith

Mae gennyn ni 12 mlynedd o brofiad o lunio polisïau yng Nghymru, gan gefnogi'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau gyda thystiolaeth ac arbenigedd annibynnol a llunio polisïau a dulliau o'u gweithredu mewn ystod eang o feysydd gan gynnwys yr economi, sgiliau ac addysg; llywodraethu a defnyddio tystiolaeth; amgylchedd; cyfiawnder cymdeithasol a chhydraddoldeb; a theuluoedd, plant a phobl ifanc.

Rydyn ni hefyd yn bartner blaenllaw yng Nghydweithrediad Ymchwil ar Benderfynyddion Iechyd Rhondda Cynon Taf ([HDRC](#)) gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf. Mae HDRC Rhondda Cynon Taf yn helpu'r Cyngor i greu diwylliant ymchwil bywiog o fewn yr awdurdod lleol. Mae hyn yn ysgogi proses sy'n seiliedig ar dystiolaeth wrth wneud penderfyniadau i dorri cylch tloedi, gwella cyfleoedd bywyd y rhai mwyaf difreintiedig, a mynd i'r afael â phenderfynyddion ehangach iechyd.

Uchafbwyntiau diweddar

Costau byw a thlodi plant

Ym mis Chwefror 2026, daeth ein gweminar [Tro'r llanw ar dlodi plant](#) â phanel arbenigol at ei gilydd i ystyried y ffordd orau i Lywodraeth nesaf Cymru atal a lleihau tloedi plant, yn ogystal â chefnogi teuluoedd sy'n profi caledi ariannol.

Fel rhan o'n [Hadolygiad – Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol](#), fe wnaethom ddod â thystiolaeth 'beth sy'n gweithio' at ei gilydd ar draws deuddeg maes polisi, gan gynnwys manteisio ar drosglwyddiadau ariannol, trafndiaeth, tai a thlodi ynni. Gan adeiladu ar hyn, rydyn ni wedi datblygu rhaglen waith i alluogi awdurdodau lleol i gymryd dull sy'n seiliedig ar dystiolaeth o atal a mynd i'r afael â stigma tloedi, gan gynnwys cyflwyno [prosiect seiliedig ar le yn Abertawe](#) gydag arbenigwyr â phrofiad personol.



Digartrefedd a thai

Rydyn ni'n gweithio gyda'r Ganolfan Effaith Digartrefedd i gefnogi awdurdodau lleol yng Nghymru i gymryd dull mwy ataliol sy'n seiliedig ar dystiolaeth o leihau digartrefedd a'r angen am lety dros dro. Fel rhan o'r gwaith hwn, rydym yn casglu tystiolaeth ('Sbrint Tystiolaeth') yng Ngogledd Cymru ar gyfer cynghorau Ynys Môn a Sir y Fflint.

Yn Ne Cymru, ar gyfer Cyngor Rhondda Cynon Taf, rydyn ni'n defnyddio tystiolaeth ar effeithiau digartrefedd a'r hyn sy'n gweithio i'w atal ar gyfer aelwydydd un person, fel rhan o brosiect HDRC mwy i fapio a chryfhau gwariant ataliol yn y maes hwn.

Mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd

Fel rhan o'n gwaith yn HDRC RhCT, rydyn ni wedi bod yn cefnogi eu gwaith i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd. Mae gwaith diweddar wedi cynnwys diffinio a mesur [gwariant ataliol](#), a'i effeithiau. Mae'r gwaith hwn, sydd wedi defnyddio a chyfrannu at brosiect ledled y DU dan arweiniad CIPFA ac wedi'i gefnogi gan y Sefydliad Iechyd, wedi ennyn diddordeb ledled y DU.

Anghydraddoldebau addysgol

Ar ran Medr, y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil, buom yn gweithio i nodi'r ffactorau sy'n sbarduno cyfle cyfartal yn y sector trydyddol yng Nghymru.

Yn ôl ein hadroddiad, [Deall annhegwch mewn addysg drydyddol yng Nghymru](#), nid yw mynediad at addysg drydyddol yng Nghymru yn gyfartal ymhlith dysgwyr. Canfuwyd mai rhai o'r prif ffactorau yw dosbarth economaidd-gymdeithasol ac amddifadedd, ac mae cyfranogiad yn gymharol isel yng Nghymru o'i gymharu â gweddill y DU. Mae angen profi a gwerthuso arfer gorau mewn mannau eraill a llwyddiant cynlluniau presennol i ehangu cyfranogiad.



Adeiladu ffyniant drwy broses bontio gyfiawn

Tynnodd ein gweminar ddiweddar, [datblygu economïau lleol ffyniannus drwy broses bontio gyfiawn](#), sylw at sut y gall Cymru ddefnyddio potensial datgarboneiddio i sicrhau dyfodol mwy llewyrchus, yn enwedig mewn ardaloedd lle nad oes mynediad at gyfleoedd economaidd ar hyn o bryd. Trwy fanteisio i'r eithaf ar y cyfle yn sgil technolegau newydd a seilwaith ynni newydd gellir cefnogi safonau byw yn well ledled Cymru.

Mae hyn yn adeiladu ar ein gwaith blaenorol sy'n edrych ar ddulliau seiliedig ar leoedd o ddatgarboneiddio, gan gynnwys [Ôl-osod Domestig: Ysgogi Twf Gwyrdd a Thegwch Cymdeithasol](#) - adroddiad ar gyfer Cyngor Caerdydd; a [throsglwyddiad sero net dan arweiniad awdurdodau lleol](#), adroddiad ar gyfer Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

Fe wnaethom roi tystiolaeth i Lywodraeth flaenorol Cymru ar lywodraethu

[marchnadoedd carbon gwirfoddol](#) a sut y gellid cymhwyso'r gwersi hyn yng Nghymru, ac ar bynciau gan gynnwys y [sgiliau sero net](#) sydd eu hangen ar ddiwydiant. Rydyn ni hefyd wedi cyflwyno tystiolaeth i bwyllgorau'r Senedd gan gynnwys symud [tuag at economi werdd](#).

Yn ogystal â hyn, fe wnaethom gefnogi [Grŵp Herio Cymru Sero Net 2035](#) a edrychodd ar ffyrdd o gyflymu datgarboneiddio, a sefydlwyd o dan y Cytundeb Cydweithio rhwng Plaid Cymru a Llafur Cymru. Bu'r [dystiolaeth a ddarparwyd gennym](#) o gymorth i waith y Grŵp ar draws ei bum maes her: bwyd, ynni, trafniadaeth, tai, ac addysg a sgiliau.

'Roedd yn hanfodol bod ein hadroddiadau ar y llwybrau at sero net wedi'u gwreiddio yn y dystiolaeth orau sydd ar gael, ac felly roedd gwaith annibynnol WCPP i gefnogi'r grŵp yn gyfraniad hanfodol.'

Jane Davidson, Cadeirydd, Grŵp Herio Cymru Sero Net 2035

Llesiant cymunedol

Mae ein ffocws ar lesiant cymunedol yn adeiladu ar gorff o waith i lywio dulliau o wella cysylltiad cymunedol, gan gynnwys ymchwil i rôl gweithredu cymunedol i fynd i'r afael ag unigrwydd yn ystod y pandemig ac [adolygiad o dystiolaeth i natur ac achosion anghydraddoldebau unigrwydd](#).

Yn ddiweddar, rydyn ni wedi bod yn gweithio fel aelod craidd o'r Bartneriaeth Cymunedau Dyfeisgar ac wedi cyhoeddi [adroddiadau sy'n nodi tystiolaeth ac arbenigedd i hwyluso cydweithio edffeithiol](#) rhwng y sectorau cyhoeddus a chymunedol yng Nghymru, fel dull allweddol i gryfhau llesiant cymunedol. Fel rhan o'r gwaith hwn, rydyn ni'n gweithio mewn partneriaeth â Lab Cyd-gynhyrchu Cymru i ddatblygu adnodd digidol i gefnogi sefydliadau sy'n ymwneud â phartneriaethau amlsector i gymryd camau sy'n seiliedig ar dystiolaeth i gynnal a chryfhau eu cydweithio.

Yn ein gweminar diweddar, [Cryfhau cydlyniant cymunedol](#), cyfeiriwyd at [ein hadroddiad i gefnogi'r Grŵp Arbenigol annibynnol ar Gydlyniant Cymdeithasol](#) a sefydlwyd gan Lywodraeth flaenorol Cymru mewn ymateb i argymhelliaid gan ymchwiliad Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol y Senedd i Gydlyniant Cymdeithasol yng Nghymru.

'Roedd dadansoddiad [WCPP] yn sylfaenol i helpu'r Grŵp i ddeall beth mae'r dystiolaeth yn ei ddweud wrthym sy'n gweithio a nodi camau gweithredu a argymhellir.'

Jane Hutt, cyn Ysgrifennydd Cabinet Llywodraeth Cymru

Llywodraethu a diwygio gwasanaethau cyhoeddus

Yn dilyn [ein hadroddiad ar weithredu'n effeithiol](#), rydyn ni wedi datblygu arbenigedd mewn cefnogi llywodraethu effeithiol ac effeithlon yng Nghymru, gan gynnwys drwy nodi cyfleoedd ar gyfer newid.

Fe wnaethom gefnogi llywodraeth flaenorol Cymru i nodi'r llwybrau a'r dulliau posibl ar gyfer datganoli gwasanaethau prawf i Gymru, gan nodi tri llwybr posibl a thystiolaeth ryngwladol ar [Adeiladu gwasanaeth prawf yng Nghymru](#). Wedi hynny, gofynnwyd i ni edrych yn fanylach ar yr heriau a'r cyfleoedd sy'n gysylltiedig â dull Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth: roedd ein hadroddiad, Model unigryw ar gyfer y gwasanaeth prawf yng Nghymru, yn cefnogi cytundeb i weithredu Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yng Nghymru.

Fe wnaethom hefyd gefnogi [adolygiad o wariant Llywodraeth Cymru](#) sy'n tynnu sylw at y potensial ar gyfer cynllunio cyllidebol a fframweithiau tymor hir i ddiwallu anghenion yn y dyfodol yn well.

Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru

Caerdydd, Sbarc | Spark,
Heol Maendy, Caerdydd CF24 4HQ

www.wcpp.org.uk/cy  [@WCfPP](https://twitter.com/WCfPP)

info@wcpp.org.uk  [/company/wcpp](https://www.linkedin.com/company/wcpp)

 029 2087 5345

Gweithgor Annibynnol ar Lywodraeth Leol Gynaliadwy ar gyfer y Dyfodol

Mae tystiolaeth yn cefnogi'r farn bod y model presennol ar gyfer llywodraeth leol yn anghynaliadwy a bod gweledigaeth newydd yn bwysig i lywodraeth leol barhau i wasanaethu ei dinasyddion ymhell i'r dyfodol.

Gan weithio gyda CLILC, fe wnaethom gynnwll y [gweithgor Annibynnol ar lywodraeth leol gynaliadwy ar gyfer y dyfodol](#). Mae'r aelodaeth yn cynnwys aelodau etholedig a phrif weithredwyr o awdurdodau lleol Cymru ac arbenigwyr annibynnol.

Mae'r grŵp wedi cyhoeddi ei [farn yn Sylfaen gadarn dros newid](#), gan nodi cyfres o gamau y dylai Llywodraeth Cymru a llywodraeth leol Cymru eu cymryd i gefnogi llywodraeth leol gynaliadwy, ddemocrataidd ac ymatebol yng Nghymru. Bydd ei allbwn terfynol yn cael ei gyhoeddi yn haf 2026.

'Os ydym am barhau i gyflawni ar gyfer ein cymunedau, mae'n hanfodol ein bod yn wynebu'r heriau hyn yn uniongyrchol ac yn gweithio tuag at atebion hirdymor, cynaliadwy. Mae'r grŵp hwn yn cynnig cyfle i ni gymryd rheolaeth o'n dyfodol a sicrhau sector gwasanaethau cyhoeddus cryf a gwydn yng Nghymru.'

Y Cynghorydd Andrew Morgan OBE, cyn-arweinydd CLILC

Sut allwn ni eich helpu chi

Fel Canolfan What Works Cymru, ein rôl yw helpu'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau i ddeall beth mae'r dystiolaeth yn ei ddweud, ac i gymhwyso'r wybodaeth hon yng nghyd-destun Cymru. Rydyn ni'n annibynnol, yn amhleidiol, ac yn canolbwyntio ar gefnogi proses o wneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar dystiolaeth yng Nghymru.

Mae holl allbynnau WCPP yn cael eu cyhoeddi ar ein [gwefan](#). Os ydych chi'n meddwl y gallwn gefnogi eich gwaith, cysylltwch â info@wcpp.org.uk